

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.027 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Захарчука Віктора Миколайовича на дисертацію Козярук Ольги Олександрівни на тему «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за кримінальним правом України (ст. 305 КК України)», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності теми дисертації. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів є серйозною проблемою сучасності, адже, з одного боку, таке явище порушує встановлений порядок переміщення товарів через митний кордон, а з іншого боку – негативно впливає на здоров'я населення. Зважаючи на те, що такі діяння приносять досить значний злочинний дохід та велику кількість осіб, що залучені до цього процесу, це негативно впливає і на економіку нашої держави. Також досить часто пособниками такої контрабанди є службові особи, що, додатково, порушує встановлений порядок суспільних відносин у сфері державної влади та державного управління.

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів досить часто характеризується високою організованістю таких дій, а також забезпеченням різноманітних способів маскування товарів, що незаконно переправляються. Все це ускладнює ефективну протидію цьому явищу. Крім того, непоодинокими є випадки застосування до працівників правоохоронних органів насильницьких дій під час такої контрабанди. Тому актуальним є не тільки наукове вивчення проблем, що пов'язані із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, але й вироблення ефективних, комплексних і системних способів протидії, в тому числі шляхом внесення змін до Кримінального кодексу України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується достатньо

великою широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази, аналізом матеріалів правозастосовної практики, послідовним викладення матеріалу, яка дозволила авторці виконати поставлену мету та визначені завдання.

Авторка не лише наводить, але й критично переосмислює науковий доробок відомих вчених, формулює відповідне авторське ставлення до вивчення проблем контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. В цілому правильне визначення об'єкта та предмета дослідження дало можливість логічно та послідовно викласти матеріал, розкрити проблему повно та всебічно.

При написанні роботи авторка опрацювала значний (всього 252 джерела) масив кримінально-правової, кримінологічної та історичної літератури, статистичну інформацію, здійснила аналіз роз'яснень Пленуму Верховного Суду України і проаналізувала численні нормативні акти.

Достатньою виглядає емпірична база дослідження. Вивчено і узагальнено 295 судових вироків за ст. 305 КК України. Заслуговує на увагу значна кількість додатків до роботи, що сформовані відповідно до узагальнень судової практики і деталізують окремі положення дисертації.

Окремо варто відмітити детальний аналіз питань щодо відповідальності за контрабанду наркотичних засобів психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів за кримінальним законодавством зарубіжних держав. При цьому авторка вказує, що із зарубіжного досвіду варто було б запозичити у вітчизняне законодавство.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих у рецензованому дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню належної джерельної бази, опрацюванню значної кількості вітчизняних нормативних актів, законодавства зарубіжних країн, судової практики, вірно обраним методам наукового пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу у наукових публікаціях.

Наукова новизна рецензованої дисертації полягає у тому, що у ній здійснено аналіз кримінального законодавства, теоретичних та прикладних положень, які стосуються кримінально-правової протидії контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Запропоновано нове бачення низки аспектів кримінально-правової характеристики цього явища. Положення, які висувуються на захист загалом вдало структуровані дисертанткою відповідно до встановлених вимог, є новими або містять значну частку новизни.

Варто звернути увагу на те, що авторкою вперше запропоновано ряд положень, зокрема:

- аргументовано висновок про те, що доцільно розширити предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України;

- доведено необхідність доповнення ст. 305 КК України кваліфікуючими ознаками;

- аргументовано висновок про те, що війсьний стан та бойову обстановку варто розглядати як обтяжуючу обставину під час винесення вироків судами за вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів;

- запропоновано внести зміни до санкцій частин ст. 305 КК України.

Також авторка пропонує нову редакцію статті 305 КК України, яка передбачає відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів та пропонує включити її у розділ VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», надавши їй порядковий номер 201-2.

Основні результати дисертації відображені у трьох наукових статтях, які включені до переліку наукових фахових видань України та у п'яти тезах доповідей на конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист у належному обсязі відображені в анотації до дисертації, а її зміст відповідає встановленим вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності.

У дисертації звернення здобувача до ідей, думок інших науковців містять посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом не виявлено.

Викладене вище не виключає наявності у рецензованій роботі положень, які викликають певні застереження та можуть слугувати підставою для дискусії.

1. Додаткової аргументації, як видається, потребує позиція авторки, викладена нею на с. 66 дисертації, і яка полягає у визначенні основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України порядку суспільних відносин у сфері економічно-господарської діяльності держави. У дисертації аргументи на користь цієї позиції у одному абзаці. Виникає потреба у розгалуженій системі аргументів на користь

обґрунтованості такого безпосереднього об'єкту, адже це має своїм наслідком потребу в переміщенні аналізованого складу кримінального правопорушення до іншого розділу КК України.

2. На думку рецензента, робота переобтяжена аналізом теоретичних положень щодо елементів складу кримінального правопорушення. Цьому приділено досить значний обсяг дисертації. Однак це жодною мірою не сприяє вирішенню поставлених у роботі завдань. Крім того, якщо вже і аналізувати відповідні положення кримінально-правової науки, то варто звертати увагу і на сучасні теорії та аргументи.

3. Недостатньо аргументованою є позиція про можливість вчинення контрабанди шляхом бездіяльності. Адже в будь-якому разі потрібно готуватися до таких дій - наркотики потрібно заховати, а перевозити – це дії. Позиція авторки про те, що кримінально протиправна бездіяльність може проявлятися у вигляді, наприклад, сприяння організованій злочинній групі працівника митного органу, який у силу тих чи інших обставин, не виконав покладені на нього обов'язки є дискусійною, адже така особа не виконує об'єктивну сторону кримінального правопорушення, а є пособником.

4. Проводячи розмежування досліджуваного кримінального правопорушення із суміжними слід, безумовно, порівнювати певні ознаки, однак розмежування – це виділення спільних і відмінних ознак, встановлення співвідношення – норми загальні і спеціальна, частина і ціле, норми конкуруючі, норми можуть бути застосовані одночасно (сукупність). У висновках не вказано, як співвідносяться між собою кримінальні правопорушення, які розмежовуються та які мають бути правила їх кваліфікації.

Разом із тим, слід відзначити, що характер наведених міркувань щодо окремих фрагментів роботи не виключає можливості спростування аргументів рецензента та в цілому не знижує наукової цінності представленого наукового дослідження.

Висновки:

1. Дисертація Козярук Ольги Олександрівни на тему «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за кримінальним правом України (ст. 305 КК України)», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація Козярук Ольги Олександрівни виконана і оформлена у відповідності до вимог, що передбачені передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах

вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Здобувачка Козярук Ольга Олександрівна заслуговує на присудження йому освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент

**декан юридичного Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидат юридичних наук, доцент**

Віктор ЗАХАРЧУК